

บทที่ ๕

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประเพณีการทอดกฐินในพระพุทธศาสนาเถรวาท เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์และเผยแผ่ประเพณีการทอดกฐินของชุมชนเทศบาลตำบล ตระการพิชผล จังหวัดอุบลราชธานี และเพื่อเปรียบเทียบแนวคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์และเผยแผ่ ประเพณีการทอดกฐินของชุมชนเทศบาลตำบลตระการพิชผล จังหวัดอุบลราชธานี จำแนก ตามเพศ อายุ อาชีพ การศึกษา รายได้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์และเผยแผ่ ประเพณีการทอดกฐินของชุมชนเทศบาลตำบลตระการพิชผลประชากรในปี ๒๕๕๕ จำนวน ๓,๖๔๘ คนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลตระการพิชผลจังหวัดอุบลราชธานี

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ จำนวนครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบล ตระการพิชผล อำเภอตระการพิชผล จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan ในการกำหนดตัวอย่างจำนวน ๓๔๕ ครัวเรือน ได้มาโดย วิธีการสุ่มอย่างง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็น แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น ๓ ตอน ดังนี้คือ ตอนที่ ๑ ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) จำนวน ๕ ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับ การศึกษา รายได้ และอาชีพตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์ และเผยแผ่ประเพณีการทอดกฐินของชุมชนเทศบาลตำบลตระการพิชผล จังหวัดอุบลราชธานี โดยใช้ แบบมาตราส่วนประมาณค่า(Rating Scale) ๕ ระดับและ ตอนที่ ๓ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการ อนุรักษ์และเผยแผ่ประเพณีการทอดกฐินของชุมชนเทศบาลตำบลตระการพิชผล จังหวัดอุบลราชธานี เป็นคำถามปลายเปิด จำนวน ๔ ข้อมีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .๙๓ ซึ่งได้รับการตรวจสอบความ สอดคล้องของเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล สภาพผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้ค่าความถี่และค่าร้อยละ ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์และเผยแผ่ประเพณีการทอดกฐินของชุมชนเทศบาลตำบล ตระการพิชผล จังหวัดอุบลราชธานี ใช้ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่า t และการ ทดสอบค่า F เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทำการทดสอบความแตกต่างด้วยวิธีของ Scheffe

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

สรุปการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์และเผยแพร่ประเพณีการทอดกฐินของชุมชนเทศบาลตำบลตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี ทั้ง ๖ ด้านคือ ด้านการค่านิยม ประเพณีการทอดกฐิน ด้านการส่งเสริมประเพณีการทอดกฐิน ด้านการสืบทอดประเพณีการทอดกฐิน ด้านการศึกษาประเพณีการทอดกฐิน ด้านการเผยแพร่ประเพณีการทอดกฐิน และด้านการสร้างทัศนคติที่ดีต่อประเพณีการทอดกฐิน ดังนี้

๑. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์และเผยแพร่ประเพณีการทอดกฐินของชุมชนเทศบาลตำบลตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$) พิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดพบว่า ด้านการเผยแพร่ประเพณีการทอดกฐิน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.17$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยลงคือ ด้านการสืบทอดประเพณีการทอดกฐิน ($\bar{X} = 4.15$) ด้านการศึกษาประเพณีการทอดกฐิน ($\bar{X} = 4.09$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการค่านิยมประเพณีการทอดกฐิน ($\bar{X} = 3.78$)

๒. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์และเผยแพร่ประเพณีการทอดกฐินของชุมชนเทศบาลตำบลตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี ด้านการค่านิยมประเพณีการทอดกฐิน ทั้งโดยภาพรวมและรายข้อ อยู่ในระดับเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ๒ อันดับแรก ได้แก่ ข้อที่ ๔ การทอดกฐินเป็นการปฏิบัติตามพุทธบัญญัติ ($\bar{X} = 4.14$) ข้อที่ ๓ การทอดกฐินผู้รับมีคุณสมบัติสมบูรณ์ของการกรานกฐิน ($\bar{X} = 3.85$) ส่วน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ๒ อันดับสุดท้าย ได้แก่ ข้อที่ ๑ การทอดกฐินเป็นพิธีกรรมทางศาสนาที่มีมาตั้งแต่สมัยโบราณ ($\bar{X} = 3.52$) ข้อที่ ๕ การทอดกฐินยึดถือปฏิบัติตามทุกยุคสมัย ($\bar{X} = 3.71$)

๓. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์และเผยแพร่ประเพณีการทอดกฐินของชุมชนเทศบาลตำบลตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี ด้านการส่งเสริมประเพณีการทอดกฐิน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ๒ อันดับแรก ได้แก่ ข้อที่ ๕ การทอดกฐินเป็นการส่งเสริมการทำนุบำรุงศาสนา ($\bar{X} = 4.04$) ข้อที่ ๔ การทอดกฐินได้รับอานิสงส์มากของการทำบุญพิเศษในพระพุทธศาสนา ($\bar{X} = 3.55$) ส่วน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ๒ อันดับสุดท้าย ได้แก่ ข้อที่ ๓ เจ้าภาพทอดกฐินศรัทธาในพระพุทธศาสนา ($\bar{X} = 3.86$) ข้อที่ ๑ การทอดกฐินเป็นการสนับสนุนปัจจัย ๔ แต่พระภิกษุสงฆ์ ($\bar{X} = 3.89$)

๔. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์และเผยแพร่ประเพณีการทอดกฐินของชุมชนเทศบาลตำบลตระการพืชผล อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี ด้านการสืบทอดประเพณีการทอดกฐิน ทั้งโดยภาพรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ๒ อันดับแรก ได้แก่ ข้อที่ ๔ ชาวพุทธยินดีปฏิบัติตามหลักการประเพณีในพระพุทธศาสนาทุกยุคสมัย ($\bar{X} = 4.26$) ข้อที่ ๑ ชาวพุทธเห็นด้วยกับพิธีการทำบุญกฐิน ($\bar{X} = 4.22$) ส่วน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ๒ อันดับสุดท้าย ได้แก่ ข้อที่ ๒ ชาวพุทธนิยมทำตามประเพณีต่อเนื่องกันมา ($\bar{X} = 3.99$) ข้อที่ ๓ ชาวพุทธสนับสนุนการร่วมพิธีกรรมของวัดที่อยู่ในท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.10$)

๕. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์และเผยแพร่ประเพณีการทอดกฐินของชุมชนเทศบาลตำบลตระการพืชผล อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี ด้านการศึกษาประเพณีการทอดกฐิน ทั้งโดยภาพรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ๒ อันดับ

แรก ได้แก่ ข้อที่ ๕ สนับสนุนเยาวชนชนบทเรียนพระพุทธศาสนา ($\bar{X} = ๔.๓๐$) ข้อที่ ๑ สร้างแหล่งเรียนรู้ให้กับเยาวชนในท้องถิ่น ($\bar{X} = ๔.๑๖$) ส่วน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ๒ อันดับสุดท้าย ได้แก่ ข้อที่ ๓ จัดทำข้อมูลประเพณีการทอดกฐินเป็นฐานข้อมูลเพื่อการศึกษา ($\bar{X} = ๓.๙๑$) ข้อที่ ๒ ส่งเสริมปราชญ์ชาวบ้าน ($\bar{X} = ๔.๐๓$)

๖. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์และเผยแพร่ประเพณีการทอดกฐินของชุมชนเทศบาลตำบลตระการพืชผล อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี ด้านการเผยแพร่ประเพณีการทอดกฐิน ทั้งโดยภาพรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ๒ อันดับแรก ได้แก่ ข้อที่ ๒ พระภิกษุให้ความรู้เกี่ยวกับการทำบุญกฐินและอบรมธรรมะในชุมชน ($\bar{X} = ๔.๔๗$) ข้อที่ ๕ วัดจัดทำเอกสารเผยแพร่ให้สมาชิกในชุมชนทราบเกี่ยวกับประเพณีการทอดกฐิน ($\bar{X} = ๔.๐๙$) ส่วน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ๒ อันดับสุดท้าย ได้แก่ ข้อที่ ๔ คนในชุมชนร่วมมือกันจัดนิทรรศการความรู้เกี่ยวกับประเพณีการทอดกฐินของชุมชน ($\bar{X} = ๓.๘๙$) ข้อที่ ๓ เผยแพร่ความรู้ในรูปแบบวีดิทัศน์และโลกออนไลน์ ($\bar{X} = ๓.๙๙$)

๗. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์และเผยแพร่ประเพณีการทอดกฐินของชุมชนเทศบาลตำบลตระการพืชผล อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี ด้านการสร้างทัศนคติต่อประเพณีการทอดกฐิน ทั้งโดยภาพรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ๒ อันดับแรก ได้แก่ ข้อที่ ๕ ร่วมเป็นเจ้าภาพพิธีการทำบุญกฐินทุกปีอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = ๔.๐๔$) ข้อที่ ๔ สร้างศรัทธาในการทำบุญทอดกฐิน ($\bar{X} = ๓.๙๙$) ส่วน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ๒ อันดับสุดท้าย ได้แก่ ข้อที่ ๓ การทำบุญด้วยหลักการสังคหวัตถุ ๔ ($\bar{X} = ๓.๙๑$) ข้อที่ ๑ สนับสนุนสมาชิกในชุมชนร่วมทำบุญ ($\bar{X} = ๓.๙๒$)

สรุปผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์และเผยแพร่ประเพณีการทอดกฐินของชุมชนเทศบาลตำบลตระการพืชผล อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี

๑. การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์และเผยแพร่ประเพณีการทอดกฐินของชุมชนเทศบาลตำบลตระการพืชผล อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี ที่มีเพศแตกต่างกันโดยภาพรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน

๒. การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์และเผยแพร่ประเพณีการทอดกฐินของชุมชนเทศบาลตำบลตระการพืชผล อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี ที่มีอายุแตกต่างกันโดยภาพรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน

๓. การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์และเผยแพร่ประเพณีการทอดกฐินของชุมชนเทศบาลตำบลตระการพืชผล อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี ที่มีระดับการศึกษา ต่างกัน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

๔. การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์และเผยแพร่ประเพณีการทอดกฐินของชุมชนเทศบาลตำบลตระการพืชผล อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี ที่มีรายได้ ต่างกัน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

๕. การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์และเผยแพร่ประเพณีการทอดกฐินของชุมชนเทศบาลตำบลตระการพืชผล อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี ที่มีอาชีพ ต่างกัน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

๑. ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการอนุรักษ์และเผยแพร่ประเพณีการทอดกฐินของชุมชนเทศบาลตำบลตระการพืชผลจะสรุปแนวความคิดได้ดังนี้

๑.๑ ด้านบุคลากร ผู้นำชุมชน หัวหน้าหน่วยงาน หัวหน้าครอบครัว ผู้เป็นข้าราชการผู้มีความรู้ในชุมชน พระภิกษุสงฆ์ ชาวบ้าน ให้ความรู้กับผู้ที่ย้ายอยู่ในชุมชนเป็นแบบอย่างที่ดีในการทำบุญให้การแนะนำ ให้ความรู้และเป็นที่ปรึกษาสนับสนุนงานในชุมชนเมื่อมีการจัดงานทอดกฐินขึ้น

๑.๒ ด้านปัจจัยให้การช่วยเหลือเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ส่งเสริมปัจจัยในการทำบุญตามประเพณีนิยมและประเพณีการทำบุญพิเศษ

๑.๓ ด้านการเผยแพร่ข่าวสารความรู้ให้ชุมชนรับทราบข้อมูลสม่ำเสมอ แนะนำเยาวชนในการร่วมทำบุญทุกครั้งเพื่อเยาวชนจะได้สืบทอดต่อไปยังลูกหลาน

๒. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์และเผยแพร่ประเพณีปัจจัยสำคัญคือ

๒.๑ บุคคลเป็นผู้นำที่ดีและตัวอย่างที่ดีในการทำบุญ

๒.๒ พิธีการและกระบวนการในการทำบุญองค์ประกอบของการทำบุญ

๒.๓ ความศรัทธาของผู้ที่จะทำบุญและความพร้อมของเจ้าภาพ

๒.๔ วัดที่มีพระภิกษุที่ปฏิบัติตามพระวินัยอย่างเคร่งครัด

๓. ความคิดเห็นเกี่ยวกับอายุของผู้ที่เป็นเจ้าภาพเป็นปัจจัยสำคัญคือ

๓.๑ ผู้ที่มีอายุในช่วงวัยกลางคนมีความเข้าใจในประเพณีการทอดกฐินรู้จักประเพณีเห็นความสำคัญหลักในการทำบุญรู้จักวัดที่มีคุณสมบัติที่จะสามารถรับกฐินได้ในปีหนึ่งๆสามารถชักชวนแนะนำผู้ที่อยู่ในชุมชนร่วมทำบุญและเป็นเจ้าภาพร่วมได้

๓.๒ ผู้ที่มีอายุในช่วงวัยทำงานยังขาดความเข้าใจเรื่องการทำบุญและไม่มีเวลาเพียงพอที่จะศึกษาข้อมูลและเข้าร่วมพิธีการต่างๆเพราะมุ่งแต่หารายได้อย่างเดียว

๔. ความคิดเห็นเกี่ยวกับรายได้และอาชีพของผู้ที่อยู่ในชุมชนมีบทบาทสำคัญในประเพณีการทอดกฐิน คือ

๔.๑ รายได้ผู้ที่มีรายได้ประจำและมั่นคงสามารถมีปัจจัยในการทำบุญถวายปัจจัย ๔ แต่พระภิกษุสงฆ์ได้อย่างไม่เดือดร้อนช่วยสงเคราะห์เกื้อกูลได้อย่างอุดมสมบูรณ์

๔.๒ ผู้ที่มีอาชีพมั่นคงและค้าขายสามารถเป็นเจ้าภาพกฐินได้ทุกปีทั้งมหากฐิน และกฐินสามัคคี

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์และเผยแพร่ประเพณีการทอดกฐินของชุมชนเทศบาลตำบลตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี ทั้ง ๖ ด้านคือ ด้านการค่านิยมประเพณีการทอดกฐิน ด้านการส่งเสริมประเพณีการทอดกฐิน ด้านการสืบทอดประเพณีการทอดกฐิน ด้านการศึกษาประเพณีการทอดกฐิน ด้านการเผยแพร่ประเพณีการทอดกฐิน และด้านการสร้างทัศนคติที่ดีต่อประเพณีการทอดกฐิน มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปราย ดังต่อไปนี้

๑. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์และเผยแพร่ประเพณีการทอดกฐินของชุมชนเทศบาลตำบลตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก เป็นเพราะว่า กฐิน

เป็นพุทธานุญาติ และพุทธบัญญัติที่พระพุทธรเจ้าทรงปฏิบัติเพื่ออนุเคราะห์แด่พระภิกษุในพระพุทธศาสนา และ เป็นพิธีกรรมที่สร้างความสัมพันธ์ไมตรี ความสามัคคีให้เกิดขึ้นในสังคม ซึ่งสอดคล้องกับทัศนคติของพระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต) สารของกฐินคืออยู่ที่ความสามัคคี เริ่มด้วยความสามัคคีของพระสงฆ์ที่อยู่ร่วมกัน ๓ เดือน ที่มีและยังมีความพร้อมเพรียงกัน มาร่วมด้วยช่วยกัน ถ้ายังไม่มีผ้า ก็ไปหาผ้ามาสำหรับทำจีวร พร้อมใจกันมอบผ้านั้นให้แก่องค์ใดองค์หนึ่ง ส่วนฆราวาสมีความช่วยเหลือด้านการสนับสนุนปัจจัยสี่ เนื่องด้วยความศรัทธาต่อความประพฤติของพระภิกษุสามเณรในวัด เป็นความสามัคคีที่เกิดขึ้นขยายแผ่ไปกว้างไร้ขอบเขต โดยเฉพาะกฐินนำมาซึ่งหลักธรรมสังคัตถุส์ สารณียธรรมหก ลดซึ่งความตระหนี่ อุกุศลมูล เป็นต้น กฐิน จึงเป็นที่จุดเริ่มต้นแห่งความสามัคคี ระหว่างคฤหัสถ์กับพระสงฆ์ และคฤหัสถ์กับคฤหัสถ์ ดั่งนิมิตนารามกันว่ากฐินสามัคคี ตลอดจนมีประเพณีจุลกฐิน เพื่อความสามัคคีให้มากขึ้น โดยต้องทำทุกอย่างให้เสร็จในวันเดียว จะเห็นได้ว่า กฐินเป็นกิจกรรม สร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นในสังคม โดยมีความหมายที่สำคัญดังนี้ คือ ๑. ความมีส่วนร่วม ที่มีลักษณะเป็นความร่วมมือ ๒. ความร่วมมือกัน เป็นไปด้วยความสามัคคี พร้อมเพียงร่วมแรงร่วมใจ ๓. ความสามัคคี ร่วมแรงร่วมใจนั้น แสดงออกในการให้และกระทำ เพื่อผู้อื่น ศึกษาการอนุรักษและเผยแผ่ประเพณีการทอดกฐิน^๑ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พระครูปลัดพิศิษฐ์ เมตตจิตโต (พลขานวพงศ์) ได้ศึกษาวิเคราะห์ประเพณีจุลกฐินของชาวพุทธล้านนา : กรณีศึกษาวัดอนาลโยทิพยาราม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ผลการศึกษาวิจัยพบว่าในพระไตรปิฎกไม่มีการกล่าวถึงจุลกฐินโดยตรง แต่มีเรื่องราวในอรรถกถาธรรมบท แห่งขุททกนิกาย ว่า ครั้งหนึ่งใกล้จะสิ้นสุดกฐินกาลแล้วและพระอนุรุทธะมีจีวรอันเก่าขาดมาก พระพุทธรเจ้าจึงให้สงฆ์ช่วยกันหาผ้าบังสุกุลแต่ก็ไม่เพียงพอ นางเทพธิดาจึงได้เนรมิตผ้าทิพย์มาสมทบให้ ครั้นนั้นก็ได้ช่วยกันทำจีวรอย่างเร่งด่วนเป็นการใหญ่ นี่คือนิเวศแห่งจุลกฐินในเวลาต่อมา ส่วนจุลกฐินในล้านนามีตำนานมาจากเมืองเชียงตุง ซึ่งกล่าวถึงที่มาของจุลกฐินคล้ายกันกับเรื่องราวในคัมภีร์อรรถกถา^๒ นอกจากนี้ยังมีคุณค่าด้านการศึกษา คือให้ผู้ที่มีส่วนร่วมจนถึงเยาวชนได้เห็นถึงวิธีการขั้นตอนการทำผ้าจุลกฐิน ส่วนการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม เช่น กาดหมั้ว การแสดงดนตรี การฟ้อนรำแบบล้านนา ก็ถือเป็นการเผยแพร่วัฒนธรรมที่ดงามแก่นักท่องเที่ยว ทั้งยังเป็นการส่งเสริมเยาวชนในท้องถิ่นให้แสดงออกในสิ่งที่ดีงามเหมาะสม นอกจากนี้ยังเป็นการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนสร้างรายได้ให้แก่ชาวบ้านจากการขายของที่ระลึก ประเพณีจุลกฐินวัดอนาลโยทิพยารามยังช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดพะเยาอีกด้วย

๒. การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษและเผยแผ่ประเพณีการทอดกฐินของชุมชนเทศบาลตำบลตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ แตกต่างกันโดยภาพรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน เป็นเพราะว่า ทุกคนได้ตระหนักและให้ความสำคัญในประเพณีบุญกฐิน ซึ่งเป็นกิจกรรม ที่สร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นในสังคม เป็นสืบ

^๑ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต), **พจนานุกรมพุทธศาสน์**, พิมพ์ครั้งที่ ๑๑, (กรุงเทพมหานคร: พิมพ์จันทร์เพ็ญ, ๒๕๕๑), หน้าที่ ๑.

^๒ พระครูปลัดพิศิษฐ์ เมตตจิตโต (พลขานวพงศ์), “ศึกษาวิเคราะห์ประเพณีจุลกฐินของชาวพุทธล้านนา: กรณีศึกษาวัดอนาลโยทิพยาราม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสนธรรมาบัณฑิต** สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), บทคัดย่อ.

ทอดความคิด ความเชื่อ และความรู้หลากหลายมาเป็นวิธีการดำเนินชีวิตจนเป็นเอกลักษณ์ของชาวล้านนาไทย เช่น ภาษา ศิลปกรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี การแต่งกาย และอาหาร สิ่งเหล่านี้คือมรดกทางวัฒนธรรม ส่วนการรู้จักใช้สิ่งของที่มีอยู่ตามธรรมชาติมาดัดแปลงเป็นเครื่องมือใช้ในการประกอบอาชีพ หรือการทำกิจกรรมใดได้ได้อย่างเหมาะสมนั้นเป็นภูมิปัญญาของแต่ละท้องถิ่น จากอดีตถึงปัจจุบันซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์และเผยแผ่ประเพณีการทอดกฐินของชุมชนเทศบาลตำบลตระการพิชผล จังหวัดอุบลราชธานี

๑. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการศึกษาค้นคว้าไปใช้

การอนุรักษ์และเผยแผ่ประเพณีการทอดกฐินของชุมชนเทศบาลตำบลตระการพิชผล ยังเป็นที่รู้จักกันมาก และสืบทอดกันอย่างต่อเนื่อง ทำให้ประเพณีทอดกฐินนี้ยังเป็นความสำคัญของชุมชนเทศบาลตำบลตระการพิชผล และยังสืบทอดไปแก่เด็กเยาวชน จึงขอเสนอแนะไว้คือ

๑. การทอดกฐิน ควรดำเนินถูกต้องตามความหมายของกฐินอย่างแท้จริงคือการบำเพ็ญกุศลด้วยการถวายผ้ากฐินนั่นเอง มิใช่มุ่งแต่เรื่องของยอดเงินสูงสุดที่จะเก็บได้เป็นส่วนใหญ่เพราะเงินเป็นเพียงบริวารกฐินเท่านั้นเองจะมีมากหรือน้อยก็สามารถทอดกฐินได้

๒. การเดินทางไปทอดกฐินควรเข้มงวดเรื่องความปลอดภัยในการเดินทางคนขับรถไม่ควรดื่มสุราเวลาเดินทาง

๓. คณะกฐินไม่ควรส่งเสียงดังรบกวนผู้อื่นขณะเดินทางและขณะอยู่ในวัดควรทำให้เป็นกุศลหรือสนทนาธรรม

๔. เมื่อมีการจัดงานฉลองกฐินหรือสมโภชกฐินก่อนทอด ควรทำแบบประหยัด และมุ่งส่งเสริมความศรัทธาไม่ควรมุ่งความสนุกสนาน ครึกครื้น และสิ่งที่เป็นอบายมุข

๕. ไม่ควรทอดกฐินกับวัดที่พระได้บอกกล่าวให้มาทอดเพราะผิดวินัย

๖. สำหรับเงินที่ได้รับบริจาคควรนำไปใช้ประโยชน์เป็นไปตามจุดประสงค์ผู้ทอดเพื่อใช้บำรุงวัดและปฏิสังขรณ์วัดและมีกรรมการดูแลเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายอย่างถูกต้องรัดกุม

๒. ข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยยังมีประเด็นที่ควรศึกษาเพิ่มเติม แต่เนื่องด้วยข้อจำกัดเวลา จึงขอเสนอแนะผู้ที่มีประสงค์จะศึกษาต่อยอด ดังนี้

๑. ควรศึกษาอิทธิพลของประเพณีการทอดกฐินที่มีต่อสังคม โดยเป็นการศึกษาเฉพาะกรณีอย่างใดอย่างหนึ่ง

๒. ควรศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการจัดกฐินของชาวอีสาน โดยเน้นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

๓. ควรศึกษาการมีส่วนร่วมของเยาวชนที่มีต่อการอนุรักษ์และเผยแผ่ประเพณีการทอดกฐิน